

Hare excellentie mevrouw S. Dijkma
Staatssecretaris van Economische Zaken
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Nootdorp, 9 maart 2015

BEZWAARSCHRIFT

Hooggeachte mevrouw Dijkma,

Namens de Stichting Platform Verantwoord Huisdierenbezit, gevestigd te Barneveld, die mij hiertoe heeft gemachtigd, kom ik hierbij in bezwaar tegen de plaatsing van de soort konijn (*Oryctolagus cuniculus*) op tabel 1 van bijlage 1 bij de Regeling houders van dieren.

Grond voor het bezwaar is dat het bestreden besluit onvoldoende zorgvuldig is voorbereid en onvoldoende draagkrachtig is gemotiveerd. Met recent wetenschappelijk onderzoek naar het houden van de soort konijn als gezelschapsdier is aangetoond, dat deze niet zonder specialistische kennis en vaardigheden en zonder soortspecifieke houderijvoorschriften kan worden gehouden. Plaatsing op bijlage 1, tabel 1, van de Regeling houders van dieren is derhalve misplaatst. Derhalve dient de soort van bijlage 1, tabel 1 te worden verplaatst naar bijlage 1, tabel 2, van de Regeling houders van dieren, de tabel voor diersoorten die gehouden kunnen worden met toepassing van soortspecifieke houderijvoorschriften.

Ontvankelijkheid Stichting Platform Verantwoord Huisdierenbezit

Op grond van artikel 1:2, lid 3, Algemene wet bestuursrecht kunnen rechtspersonen niet alleen als belanghebbende worden aangemerkt als zij opkomen voor de 'eigen belangen' van de rechtspersoon, maar ook als zij opkomen voor bepaalde algemene of collectieve belangen die zij overeenkomstig hun doelstellingen en blijkens hun feitelijke werkzaamheden behartigen. Deze algemene en collectieve belangen worden mede als hun belangen beschouwd.

De statutaire basisdoelstelling van de Stichting Platform Verantwoord Huisdierenbezit is:

1. De bevordering van een verantwoorde relatie tussen de mens en het gezelschapsdier alsmede het stimuleren van het op verantwoorde wijze houden van gezelschapsdieren;
2. Het, met het oog op het welzijn en belang van het gezelschapsdier in en voor de samenleving, in de meest brede zin des woords behartigen van belangen van houders van gezelschapsdieren en organisaties op het gebied van gezelschapsdieren, mits niet in tegenspraak met het eerste artikel, waaronder mede dient worden begrepen het instellen van juridische procedures en rechtsgedingen.

Het feitelijk handelen van de Stichting Platform Verantwoord huisdierenbezit blijkt onder andere uit haar reeds jarenlange betrokkenheid bij de positieflijst alsmede het feit dat de Stichting door u enerzijds steeds als belanghebbende bij de positieflijst is betrokken en anderzijds actief deelneemt aan het Bestuurlijk Overleg inzake de positieflijst.

De Stichting heeft een achterban gecreëerd bestaande uit een combinatie van organisaties van gezelschapsdierenhouders en diergerichte onderwijsinstellingen.

Hiermee is voldoende aangetoond dat cliënt op basis van zijn statutaire doelstelling en feitelijke werkzaamheden belanghebbend in de zin van art. 1:2, derde lid, van de Algemene wet bestuursrecht is.

Nationaal wettelijk kader

In de Wet¹ is bepaald dat alleen dieren mogen worden gehouden die behoren tot door Onze Minister aangewezen diersoorten of diercategorieën. Voorts is in het Besluit² bepaald dat een diersoort die behoort tot één van de soorten die is opgenomen op de lijst van productiedieren³ wordt aangewezen. Hieronder valt de diersoort konijn (*Oryctolagus cuniculus*).

Aanwijzing van een diersoort geschiedt door opname daarvan op Bijlage I bij de Regeling houders van dieren. Dit is de zogenaamde positieflijst. De positieflijst bevat 2 tabellen. Tabel 1 betreft diersoorten die gehouden kunnen worden zonder toepassing van soortspecifieke houderijvoorschriften. Tabel 2 betreft diersoorten die gehouden kunnen worden met toepassing van soortspecifieke houderijvoorschriften.

Voor diersoorten die niet behoren tot de productiediersoorten wordt bepaald of een diersoort wel of niet op de positieflijst kan komen door te toetsen aan een reeks objectieve criteria⁴. De uitkomsten van deze toetsing dienen niet slechts om te bepalen of een soort op de positieflijst kan worden opgenomen op de positieflijst maar ook om te bepalen of dit met of zonder soortspecifieke houderijvoorschriften kan.

Aanwijzing van productiediersoorten op de positieflijst geschiedt zonder toetsing aan de criteria die in het Besluit zijn opgenomen teneinde te bepalen of een diersoort al dan niet zonder specialistische kennis en zonder soortspecifieke houderijvoorschriften kan worden gehouden.

Tegen de aanwijzing van een diersoort door plaatsing op de positieflijst kan bezwaar worden gemaakt en beroep worden ingesteld⁵.

Ook kan een aanvraag om een diersoort of diercategorie aan te wijzen of daarvan de aanwijzing in te trekken worden ingediend bij de Minister⁶. Deze bevat, zo mogelijk onderbouwd door verwijzing naar wetenschappelijke bronnen, en met inachtneming van de criteria, genoemd in artikel 1.4 van het Besluit, de motivering waaruit blijkt dat de diersoort wel, respectievelijk niet is te houden.

Analoog aan de algemene vereisten bij een verzoek tot wijziging is in dit bezwaarschrift, gericht tegen de plaatsing op Bijlage 1, tabel 1, van de Regeling houders van dieren vanwege het feit dat de soort op tabel 2 van Bijlage 1 van voornoemde regeling thuishoort, getoetst aan de in artikel 2.2, tweede lid, van de Regeling houders van dieren genoemde criteria. Deze toets is onderbouwd door gedegen wetenschappelijk onderzoek en onderbouwde verklaringen van deskundigen.

Uit dit onderzoek is gebleken dat dieren behorende tot de soort konijn niet zonder specialistische kennis kunnen worden gehouden gelet op:

- de mate waarin het dier behoefte heeft aan bewegen en een specifieke leefomgeving;
- de behoeften van het dier met betrekking tot foerageren en eten, waaronder de rantsoensamenstelling;
- de mate waarin het dier behoefte heeft aan veiligheid en schuilgelegenheid;
- de sociale of biosociale behoeften van het dier;
- de mate waarin het dier behoefte heeft aan prikkels en afleiding.

Daarnaast is er sprake van grote gezondheidsproblemen die worden veroorzaakt door het onthouden van zorg, het onjuist hanteren en niet vaccineren tegen dodelijke ziektes.

¹ Artikel 2.2, eerste lid, van de Wet dieren

² Artikel 1:4, eerste lid, onder a, 2, van het Besluit houders van dieren

³ Artikel 2.1 juncto Bijlage II van het Besluit houders van dieren

⁴ Artikel 1:4, eerste lid, onder a, 1, van het Besluit houders van dieren

⁵ Artikel 2.2, vierde lid, van de Wet dieren

⁶ Artikel 2.2, tweede lid, van de Regeling houders van dieren

Europeesrechtelijk kader

De Europese regelgeving inzake het vrije verkeer van goederen is opgenomen in de artikelen Titel II van het Verdrag inzake de Werking van de Europese Unie. In de artikel 34 en 36 zijn de bepalingen opgenomen die zien op kwantitatieve invoerbepalingen en alle maatregelen van gelijke werking tussen de lidstaten.

Artikel 34 (oud artikel 28 VEG)

Kwantitatieve invoerbepalingen en alle maatregelen van gelijke werking zijn tussen de lidstaten verboden.

Artikel 36 (oud artikel 30 VEG)

De bepalingen van de artikelen 34 en 35 vormen geen beletsel voor verboden of beperkingen van invoer, uitvoer of doorvoer, welke gerechtvaardigd zijn uit hoofde van bescherming van de openbare zedelijkheid, de openbare orde, de openbare veiligheid, de gezondheid en het leven van personen, dieren of planten, het nationaal artistiek historisch en archeologisch bezit of uit hoofde van bescherming van de industriële en commerciële eigendom. Deze verboden of beperkingen mogen echter geen middel tot willekeurige discriminatie noch een verkapte beperking van de handel tussen de lidstaten vormen.

De bescherming van dierenwelzijn vormt een legitiem doel als bedoeld in artikel 36 van het VWEU. Dit is vastgelegd in overweging 27 van het Andibel-arrest⁷

27 In dit verband moet in de eerste plaats in herinnering worden gebracht dat de bescherming van het dierenwelzijn een legitiem doel van algemeen belang is, waarvan het belang met name tot uitdrukking is gekomen in de vaststelling door de lidstaten van het aan het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap gehechte protocol betreffende de bescherming en het welzijn van dieren (PB 1997, C 340, blz. 110). Het Hof heeft overigens meermaals het belang vastgesteld dat de Gemeenschap hecht aan de gezondheid en de bescherming van dieren (zie arrest van 17 januari 2008, Viamex Agrar Handel en ZVK, C-37/06 en C-58/06, nog niet gepubliceerd in de Jurisprudentie, punten 22 en 23 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

Dit brengt met zich mee dat het vrije verkeer van goederen mag worden beperkt op basis van doelstellingen die samenhangen met het welzijn van dieren. Dit blijkt overigens ook reeds uit de nota van toelichting bij het besluit van 8 december 2014, houdende wijziging van het Besluit houders van dieren in verband met de opheffing van de product- en bedrijfschappen en de overname van de welzijnsregels voor ouderdieren van vleeskuikens, vleeskalkoenen, konijnen en nertsen.

Een regeling die voor het in de handel brengen van bepaalde goederen de voorafgaande inschrijving van die goederen op een „positieve lijst” verlangt, vormt een dergelijke beperking van het vrije verkeer van goederen. Het belemmert immers het handelsverkeer tussen lidstaten omdat het in de handel brengen van die goederen daarmee moeilijker en duurder wordt gemaakt⁸. Een regeling die aan het houden van zoogdieren de voorwaarde verbindt dat de soorten waartoe zij behoren, eerst op een positieve lijst zijn geplaatst, en die ook van toepassing op specimens van soorten die rechtmatige worden gehouden in andere lidstaten, is dan ook slechts in overeenstemming met het gemeenschapsrecht indien aan diverse voorwaarden is voldaan⁹.

⁷ arrest van 19 juni 2008, Andibel, C-219/07, jurisprudentie 2008 I-04475, punt 27

⁸ met name arrest van 5 februari 2004, Commissie/Frankrijk, C-24/00, Jurispr. blz. I-1277, punt 23

⁹ arrest van 19 juni 2008, Andibel, C-219/07, jurisprudentie 2008 I-04475, punten 33 tot en met 36

Productiedieren zijn niet altijd zonder soortspecifieke houderijvoorschriften te houden.

De eerste voorwaarde die overeenkomstig het arrest Andibel van het Hof van Justitie gesteld wordt aan de beoordeling van soorten is dat deze moet berusten op objectieve criteria:

“34. In de eerste plaats moeten de opstelling van een dergelijke lijst en de latere wijzigingen daarvan berusten op criteria die objectief en niet discriminerend zijn (zie in die zin met name arrest van 23 september 2003, Commissie/Denemarken, C-192/01, Jurispr. blz. I-9693, punt 53).”¹⁰

Van een lijst die voldoet aan de eisen van het Andibel-arrest kan slechts sprake zijn indien niet alleen de opstelling van de criteria, ook de toetsing daaraan in ieder individueel geval, dus per soort, steeds objectief en niet discriminerend is. Dit brengt met zich mee dat, om (schijn van) willekeur te voorkomen, iedere soort die op één van de tabellen bij de Regeling houders van dieren is opgenomen beoordeeld moet zijn. Daarbij moeten de onderzoeken steeds gelijkwaardig zijn en de uitkomsten daarvan kenbaar en controleerbaar.

Wanneer een soort zonder enige toetsing op tabel 1 van vrij te houden soorten wordt geplaatst en een andere soort op tabel 3 van soorten die niet mogen worden gehouden, zonder dat een verschil tussen de karakteristieken van deze soorten, in het licht van artikel 1:4, eerste lid, onder a, van het Besluit houders van dieren, wordt aangetoond, kan het verbod, evenmin als het toestaan van het houden zonder voorwaarden, niet als voldoende onderbouwd worden beschouwd.

Dit is temeer het geval indien, gelet op uitkomsten van onderzoeken die plaatsvonden in opdracht van de Staatssecretaris, de noodzaak van een toetsing voorafgaande aan plaatsing op tabel 1 duidelijk had moeten zijn. Een dergelijke toetsing kan dan niet achterwege worden gelaten, slechts vanwege het feit dat een het een soort betreft die op de lijst van voor productie te houden dieren staat.

Daarbij dient acht te worden geslagen op het volgende.

De houderij-omstandigheden voor dieren die worden gehouden als productiedier zijn gereguleerd in hoofdstuk 2 van het Besluit houders van dieren. De daarin opgenomen soortspecifieke houderijvoorschriften zijn niet van toepassing op dieren die als gezelschapsdier of hobbydier worden gehouden.

Gelet hierop is in de nota van toelichting onderdeel 2.2, paragraaf 3 dan ook expliciet aangegeven dat, omdat er grote verschillen zijn tussen dieren, doeleinden waarvoor dieren worden gehouden en omstandigheden waarin dieren worden gehouden, er bij de nadere uitwerking in de uitvoeringsregels op een aantal punten nadere differentiatie nodig is. De wet biedt daartoe onder meer de mogelijkheid om in de daarop gebaseerde uitvoeringsregelgeving een onderscheid te maken tussen landbouwhuisdieren die voor de productie van dierlijke producten worden gehouden, landbouwhuisdieren die niet met het oog op commerciële doeleinden, maar voor de hobby worden gehouden en gezelschapsdieren die eveneens al dan niet met het oog op commerciële belangen worden gehouden, indien dit met het oog op het te beschermen belang relevant is.

Juist met het oog op het welzijn van konijnen die als productiedier worden gehouden is een aantal gedetailleerde, specifieke eisen opgenomen in het Besluit houders van dieren. Deze strikte bepalingen zijn, zoals aangegeven, niet van toepassing op konijnen die worden gehouden voor andere doeleinden dan landbouwdoeleinden. Immers, zoals in de Nota van toelichting uitgewerkt, zijn in hoofdstuk 2 de bepalingen opgenomen die samenhangen met het houden van dieren voor productiedoeleinden. Juist in Hoofdstuk 2, paragraaf 6a zijn gedetailleerde regels voor het houden van konijnen als productiedier opgenomen om te voorkomen dat het welzijn van deze soort (te zeer) in het nauw komt.

Dit sluit dan ook uit dat de toetsing van de criteria voor een zoogdiersoort die voor hobbydoeleinden wordt gehouden, volledig buiten toepassing wordt gehouden enkel gebaseerd op het feit dat de soort als productiedier is aangewezen. Immers, dit volstaat geenszins om vast te stellen dat er geen specialistische kennis of soortspecifieke houderijvoorschriften nodig zijn om de diersoort op een verantwoord welzijnsniveau te houden.

¹⁰ arrest van 19 juni 2008, Andibel, C-219/07, jurisprudentie 2008 I-04475, punt 34.

Ten tijde van het tot stand komen van tabel 1 van bijlage 1 bij de Regeling houders van dieren was reeds genoegzaam bij de Staatssecretaris bekend dat er grote welzijnsproblemen spelen bij het houden van konijnen als gezelschapsdier. Immers, reeds in 2010 is hieromtrent een rapport opgesteld in opdracht van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit¹¹ waarbij enerzijds duidelijk de grote welzijnsproblemen bij konijnen in kaart zijn gebracht en anderzijds aangegeven is dat houderijvoorschriften nodig waren:

“De globale inschatting van ongerief is volledig gebaseerd op het interne rapport van Schepers (2007). Ongeveer de helft van de mensen met konijnen huisvest hun konijn individueel en in een hok, dat te klein is volgens regels van NGO’s die op internet te vinden zijn. Daardoor krijgen gezelschapskonijnen te weinig beweging. Er wordt te weinig hooi (dat de dieren behoren te hebben) gegeven en teveel voer dat niet in een konijndieet behoort voor te komen. Vaak wordt de huisvesting te weinig schoongemaakt. Onvoldoende konijnen worden ingeënt tegen dodelijke konijnenziektes. Veel konijnen leven in angst voor andere dieren of mensen. Veel mensen tillen hun konijn op een manier op, die aanleiding kan zijn voor bot- of rugbreuk. De gemiddelde leeftijd van het gezelschapskonijn in Nederland is 3 jaar, terwijl een konijn ca. 10 jaar oud kan worden. De korte levensduur is een indicatie voor mogelijk ongerief bij het konijn gebaseerd op een complex aan factoren. Bij bestudering van het gedrag van gezelschapskonijnen valt vooral de mate van angst op, die veroorzaakt is door onjuiste handelingen, of gebrek aan socialisatie in het verleden. Daarnaast is er een te grote discrepantie tussen de tijdsbesteding van het gemiddelde gezelschapskonijn en wilde of tamme konijnen met voldoende ruimte en gezelschap.

Na een inventarisatie van de problematiek op gezondheids-, gedrags- en welzijnsterrein zouden adviezen (minimum eisen) wat betreft de houderij opgesteld kunnen worden, zowel gebaseerd op gezondheids- als gedragsproblemen. De wijze waarop de grote groep van houders van konijnen als huisdier bereikt kan worden, moet daarbij betrokken worden.

Daarnaast zou, omdat het hier geen productiedieren maar gezelschapsdieren betreft, ook het plezier, dat gezelschapskonijnen aan elkaars en het menselijke gezelschap kunnen beleven, in kaart gebracht moeten worden. Kortom, niet alleen het vermijden van ongerief, maar ook het krijgen van plezier, zal een onderwerp van onderzoek moeten zijn”

Gelet op het bovenstaande is de plaatsing van de soort konijn op bijlage 1, tabel 1, van de Regeling houders van dieren, volledig willekeurig en had, met de kennis die geacht moet worden aanwezig te zijn geweest, volledig moeten worden getoetst aan de criteria van artikel 1.4, eerste lid, onder a, 1. van het Besluit houders van dieren om te kunnen bepalen of de soorten op tabel 1 dan wel tabel 2 van Bijlage 1 bij de Regeling houders van dieren dienden te worden opgenomen. Een dergelijk onderzoek had niet anders dan tot de conclusie kunnen leiden dat de soort op tabel 2 had moeten worden opgenomen, vergezeld gaande van strikte houderijvoorschriften.

¹¹ Rapport 374 Ongerief bij gezelschapsdieren, Inventarisatie en prioritering en mogelijke oplossingsrichtingen, juni 2010, Livestock Research Wageningen UR en Universiteit Utrecht

Wetenschappelijk onderzoek: Konijnen voldoen niet aan de criteria voor plaatsing op de positieflijst

Niet alleen uit voornoemd rapport inzake ongerief bij gezelschapsdieren blijkt dat er grote welzijnsproblemen zijn bij konijnen. Ook uit de resultaten van de Eindrapportage Inventarisatie en Prioritering van welzijnsproblemen binnen de sector bijzondere dieren¹² blijkt nadrukkelijk dat knelpunten van gezondheid- en welzijnsproblemen bij de reguliere gezelschapsdieren liggen, die makkelijk toegankelijk worden aangeboden bij reguliere verkooppunten zoals in tuincentra en gemiddelde dierenspeciaalzaak, konijn, cavia, rat, (hamster), waterschildpad, goudvis, etc.

Reeds in dit rapport werd gesteld **dat het niet ondenkbeeldig is dat juist deze dieren gewoon op een positieflijst zouden komen te staan.**

De eindrapportage in zijn geheel toont aan dat er bij het houden van konijnen als gezelschapsdier zeer grote problemen zijn. Deze problemen zijn zeker te wijten aan het feit dat de dieren niet zonder specialistische kennis op een fatsoenlijk welzijnsniveau kunnen worden gehouden. Daarbij vormen de volgende passages uit het rapport slecht voorbeelden:

“De meerderheid van de dierenartsen (68%) geeft verder aan dat eigenaren van bijzondere diersoorten regelmatig aangeven dat de verzorging van hun huisdier niet aan de verwachtingen voldoet. Dit komt het meest voor bij de eigenaren van konijnen en cavia’s. Als mogelijke achterliggende oorzaken worden impulsaankopen (bijvoorbeeld aankoop voor de kinderen) en kennisgebrek van de eigenaren het meest genoemd.(pag. 144)”

“De reguliere gezelschapsdiersoorten als konijn[...] lijken in aantal maar ook in hun aard en intensiteit van gezondheid- en welzijnsproblemen, het meest kwetsbaar in de handel en houderij (pag. 136).”

“Opvallend is dat resultaten ten aanzien van gezondheid- en welzijnsproblemen inventarisatie niet zozeer de echte exoten onder de bijzondere dieren betreffen maar dat de knelpunten vooral de reguliere bijzondere gezelschapsdieren betreffen.(pag. 136)”

“Bij de dierklasse zoogdieren wordt een te kleine huisvesting (79%van de konijnen) vooral gemeld bij konijnen en knaagdieren, specifiek de cavia’s. Ook wordt het gebruik van verkeerde bodembedekking bij konijnen en knaagdieren vaker genoemd, tevens het solitair houden van (van nature sociale diersoorten) konijnen en cavia’s. Deze informatie komt overeen met het onderzoek van Schepers et al. (2009) waaruit bleek dat 20% van de eigenaren konijnen houden in te kleine huisvesting en bijna de helft van de eigenaren het konijn solitair huisvesten (gegevens dierenartsen: 58%). (pagina 143)”

“Bij de klasse zoogdieren wordt te weinig hooi/ruwvoer bij konijnen en knaagdieren (waarvan cavia specifiek genoemd) het meest genoemd als gemaakte voedingsfout. Bij konijnen wordt een slechte samenstelling van het voer genoemd en bij cavia’s deficiënt voer met een tekort aan vitamine C. Verder wordt door de praktijken aangegeven dat aan konijnen en knaagdieren (specifiek cavia’s) regelmatig te veel voer wordt gegeven en tevens gemengd voer (in plaats van pelletvoer) waardoor o.a. de mogelijkheid tot selectief eten ontstaat.(pag. 143)”

“Bij de dierklasse zoogdieren worden als problemen vooral gebitsproblemen, maagdarmaandoeningen en huidproblemen bij konijnen gediagnosticeerd en vaak daarnaast ook huid en gebitsproblemen bij cavia’s.(pag. 143)”

“Als meest kwetsbare soorten voor vroegtijdige sterfte werden konijnen, [...] genoemd.(pag. 143)”

¹² Inventarisatie en prioritering van welzijnsproblemen binnen de sector bijzondere dieren
Universiteit Utrecht, Faculteit Diergeneeskunde, Departement Dier in Wetenschap & Maatschappij
2011, ISBN 978-90-393-5632-6

Uitleg van deskundige dierenarts:

Ook dierenarts A.P. van der Kolk¹³ geeft in duidelijke omschrijving aan hoe ernstig en hoe vaak het misgaat bij het houden van konijnen¹⁴.

“Konijnen zijn, anders dan vaak wordt gedacht, geen dieren die gemakkelijk te houden zijn zonder toereikende kennis en voorzorgen. Bovendien worden er zeer veel van gehouden als gezelschapsdier. Het konijn staat aantalsgewijs na de kat en de hond op de derde plaats van de als gezelschapsdier gehouden zoogdieren in ons land.

In de dierenartspraktijk blijkt dat de meerderheid van de welzijnsproblemen bij konijnen veroorzaakt wordt door houderijfouten: zowel materieel, zoals verkeerde voeding en huisvesting, als immaterieel in de vorm van onvoldoende kennis, aandacht en draagvlak voor medische hulp. Deze welzijnsproblemen zijn vaak zo erg, dat het overlijden van het dier geregeld zozeer niet als falen, maar als een positieve oplossing wordt ervaren.

De grote aantallen waarin deze dieren ook nog eens worden gehouden maken dat de welzijnsproblematiek bij konijnen veel urgenter is dan vermeende problemen bij ‘exoten’.

Konijnen zijn gevoelig voor Stress, Pijn en Voedingsfouten. Deze factoren kunnen leiden tot het stilliggen van het maagdarmkanaal en uiteindelijk via SAS tot ernstig lijden en sterfte. Door het uit onkunde verkeerd houden van konijnen komen vele konijnen in een crisis, waar ze uit kunnen komen tegen vaak hogere kosten dan de eigenaar er voor overheeft, mits er al een dierenarts wordt geconsulteerd die verstand van konijn heeft.

Konijnen worden vaak aangeschaft voor kinderen die er niet voor kunnen zorgen, door mensen die geen affiniteit met konijnen hebben en de verantwoordelijkheid voor de zorg bij (vaak zeer) jonge kinderen leggen. De verkoper kan de koper vaak niet goed informeren over de specifieke verzorgingsbehoeften van konijnen en vooral de impulsaankoop op een adres waar men niet heen ging om een konijn aan te schaffen is bijna een garantie op welzijnsproblemen.

Welzijnsproblemen door eenzaamheid, onoplettendheid, onwetendheid, voeding- en huisvestingsfouten, trauma en te lang wachten met inroepen van deskundige hulp of gewoon zorgonthouding zijn aan de orde van de dag bij als gezelschapsdier gehouden konijnen. Zowel door de ernst van de welzijnsproblemen, als ook het aantal gehouden dieren vormen konijnen een groep gezelschapsdieren waarbij welzijnsborging een urgente aanpak behoeft. Daarom is het juist voor deze diersoort van groot belang om het recht om ze aan te schaffen en te houden te koppelen aan bindende houderijvoorschriften.”

¹³ Dierenarts, lid van de Werkgroep Bijzondere Dieren van de KNMvD, lid van de werkgroep Konijn van de KNMvD, lid van de Formulariumcommissie antibioticagebruik konijnen van de KNMvD, voorzitter werkgroep Kleine Zoogdieren van PVH en frequente spreker op het Konijnen en Knaagdieren symposium.

¹⁴ Drs. A.P. van der Kolk, De vijf probleemgebieden bij het houden van konijnen als gezelschapsdier, maart 2015

Behoeftte aan afleiding en prikkels

Specifiek over de mate waarin konijnen behoefte heeft aan prikkels en afleiding, merkt drs. A.P. van der Kolk nog het volgende op¹⁵:

“Konijnen leven van nature in groepen; door domesticatie is de behoefte aan sociale contacten niet afgenomen. De prikkels, die voortkomen uit het leven in een omgeving die zowel voeding, inspanning als noodzaak tot oplettendheid biedt, zijn dermate essentieel, dat het gedomesticeerde konijn bij gebrek aan voldoende prikkels ernstig in het welzijn wordt belemmerd; uitingen daarvan zijn te vinden in rusteloosheid, ‘pawing’ en stereotiep gedrag.

Konijnen die alleen in en kooi gehouden worden hebben grotere bijnieren (een meetbare indicatie voor stress) dan konijnen in groepshuisvesting (Drescher en Breig 1993)

Er is veel onderzoek gedaan naar het welzijn van konijnen als laboratoriumdier, dat van oudsher gehuisvest was in een gazen kooi in een prikkelarme omgeving. Diverse onderzoeken toonden aan dat omgevingsverrijking en gezelschap gunstig waren voor konijnen. (Hulls et al 1991, Love 1994), Stauffacher (1992)

Alleen al de mogelijkheid om de omgeving te verkennen is nuttig voor de mentale gesteldheid (Harcourt Brown 2009)

Niet alleen gezelschap en omgevingsprikkels zijn noodzakelijk, ook beweging is van essentieel belang. Te weinig beweging veroorzaakt rugdeformiteiten, zoolzweren en matige bloedcirculatie. (Drescher en Breig 1993).”

¹⁵ Drs. A.P. van der Kolk, Afleiding en prikkels in relatie tot geestelijk en fysiek welzijn bij konijnen, maart 2015.

Bevindingen van opvangcentra

De conclusies uit de wetenschappelijke rapporten en van drs. A.P. van der Kolk sluiten nauw aan op de bevindingen van de opvangcentra.

In het rapport “Het konijn, een onbegrepen dier”¹⁶ wordt omtrent het aanschaffen en houden van konijnen als huisdier het volgende opgemerkt:

“Veel konijnen worden in een impuls aangeschaft. Bij een impulsaankoop is nooit van te voren bedacht of en hoe lang er zin/tijd is voor verzorging. Er is niet nagedacht over de kosten die de verzorging met zich meebrengt, terwijl medische kosten hoog kunnen oplopen. Er is niets bekend over het specifieke karakter van een konijn, dat totaal andere behoeften heeft dan een hond of een kat en ook op een volkomen andere manier benaderd moet worden. Onbegrip voor het afwijkende gedrag van het konijn maakt dat veel eigenaren al snel uitgekeken zijn op hun impulsaankoop. Het diertje wordt weggestopt in een krap hokje op een klein plekje, soms achterin een schuurtje. Er wordt nog heel weinig naar omgekeken en het wordt zelfs wel eens helemaal vergeten. Men beseft niet dat een konijn een uiterst gevoelig, zeer sociaal diertje is dat beslist niet tegen eenzaamheid kan en moet kunnen bewegen.

Veel konijnen worden schandelijk verwaarloosd. Enorm lange nagels, omdat de eigenaren niet weten dat nagels van een konijn regelmatig geknipt moeten worden. Een te klein hok waar het konijn dag en nacht in opgesloten zit, met een harde (gaas)bodem waardoor het konijn pijnlijke, kapotte pootjes krijgt. Een vacht die uit enkel klit bestaat, met aan de buik gegroeide pootjes zodat het dier niet meer kan lopen, omdat onderhoud van de vacht te veel tijd/moeite kost.

Tallose konijnen krijgen geen hooi maar wel gemengd voer, waardoor spijsverteringsproblemen, doorgroeiende tanden en niet te vergeten myiasis (madenziekte) kunnen ontstaan. Door verkeerde voeding vallen jaarlijks zeer veel konijnen ten prooi aan laatstgenoemde ziekte, waarbij het konijn levend opgegeten wordt door maden. Veel jonge kinderen, maar ook volwassenen, houden konijnen te stevig vast, laten ze spartelen of vallen, trekken aan pootjes. Konijnen hebben een zeer fragiel en kwetsbaar bottenstelsel. Dierenartsen krijgen regelmatig konijnen op het spreekuur die door een verkeerde manier van omgang ernstig gewond zijn geraakt.

Onwetendheid omtrent de juiste verzorging, verkeerde adviezen vanuit dierenwinkels en onbegrip voor het karakter en de behoeften kosten elk jaar duizenden konijnenlevens.”

¹⁶ Het konijn, een onbegrepen dier, Konijnen (Oryctolagus cuniculi): niet houden zonder voorbehoud, Stichting KonijnenBelangen, 8 maart 2015

Konijnen in opvangcentra

Uiteindelijk eindigen veel konijnen bij een opvangcentrum of worden in de natuur gedumpt. In de eindrapportage Inventarisatie en prioritering van welzijnsproblemen binnen de sector bijzondere dieren¹⁷ is hieromtrent het volgende opgemerkt:

“Het grootste aandeel aan opgevangen bijzondere dieren vormen de zoogdieren, en dan vooral konijnen en kleine knaagdieren. Een aantal redenen kan hieraan ten grondslag liggen, waaronder het feit dat deze diersoorten mogelijk gemakkelijk in een impuls worden aangekocht door o.a. de hoge aaibaarheidsfactor, de relatief lage prijs, de beschikbaarheid van deze soorten bij veel makkelijke verkooppunten (dierenwinkel en tuincentrum), en de veronderstelling van de consument zelf dat deze diersoorten weinig verzorging nodig hebben en zeer geschikt zijn als huisdier voor kleine kinderen.”

De Stichting KonijnenBelangen merkt omtrent de opvang van konijnen het volgende op¹⁸:

“In 2012 hebben de Nederlandse Konijnenopvangen samen (zowel de particuliere als de opvangen van de Dierenbescherming) zo'n 12.000 konijnen opgevangen, waaronder 6112 dumpkonijnen. Omdat lang niet elk gedumpt konijn ook weer "gevonden" en gevangen wordt, ligt het daadwerkelijk aantal gedumpte konijnen aanzienlijk hoger. Ervan uitgaande dat slechts de helft van de dieren wordt gevonden (dit is een willekeurig gekozen aantal) worden er jaarlijks meer dan 12.000 konijnen gedumpt. Elke maatregel die genomen kan worden om dit getal omlaag te brengen, verdient de hoogste prioriteit.”

¹⁷ Inventarisatie en prioritering van welzijnsproblemen binnen de sector bijzondere dieren, pag. 141, Universiteit Utrecht, Faculteit Diergeneeskunde, Departement Dier in Wetenschap & Maatschappij 2011, ISBN 978-90-393-5632-6

¹⁸ Het konijn, een onbegrepen dier, Konijnen (Oryctolagus cuniculi): niet houden zonder voorbehoud, Stichting KonijnenBelangen, 8 maart 2015

Het konijn kan niet soorten specialistische kennis en ervaring worden gehouden

Gelet op de wetenschappelijke onderzoeken en verklaringen van deskundigen moet worden geconcludeerd dat zich bij het houden van konijnen door personen die niet over specialistische kennis en ervaring beschikken de volgende problemen voordoen:

De mate waarin het dier behoefte heeft aan bewegen en een specifieke leefomgeving;

Konijnen worden in circa 80% van de gevallen gehouden in hokken die te klein zijn om te voldoen aan de behoefte aan beweging die het dier heeft. Ook is in veel gevallen sprake van onjuiste bodembedekking.

De behoeften van het dier met betrekking tot foerageren en eten, waaronder de rantsoensamenstelling

Konijnen die binnen de Nederlandse huishouden worden gehouden, krijgen in een groot aantal gevallen niet de juiste voeding. Het hooi dat ze nodig hebben voor een goede werking van het maag-darmkanaal wordt te weinig gegeven en de dieren krijgen vaak voer dat uitnodigt tot selectief eten waarbij juist de vezelrijke elementen blijven staan. Dit leidt niet alleen tot overgewicht maar tevens tot zeer pijnlijk, grote spijsverteringsproblemen.

De mate waarin het dier behoefte heeft aan veiligheid en schuilgelegenheid;

Bij gezelschapskonijnen is de mate van angst opgevallen, die veroorzaakt is door onjuiste handelingen. Dieren hebben voorts in onvoldoende mate mogelijkheden zich te onttrekken aan stressfactoren.

De sociale of biosociale behoeften van het dier

In circa de helft van de gevallen wordt het konijn solitair gehuisvest terwijl het een sociaal dier is dat geen goed welzijnsniveau kan bereiken als het geïsoleerd wordt gehouden.

De mate waarin het dier behoefte heeft aan prikkels en afleiding

Bij veel houders is onbekend dat een konijn behoefte heeft aan prikkels en afleiding. In deze behoefte wordt dan ook niet voorzien.

Overige gezondheidsproblemen

Uit de onderzoeken en de verklaringen van deskundigen is gebleken dat konijnen vaak onjuist worden gehanteerd of zelf als kinderspeelgoed worden gebruikt. Dit leidt tot ernstige verwondingen in de vorm van kneuzingen en botbreuken. Voorts worden de dieren vaak niet geënt tegen dodelijke konijnenziekten zoals myxomathose.

Houderijvoorschriften

Zoals aangegeven richt het bezwaarschrift zich tegen de plaatsing van de soort konijn op tabel 1 van bijlage 1 en acht cliënt plaatsing op tabel 2 noodzakelijk. Immers, gelet op het hiervoor aangehaalde wetenschappelijke onderzoek en de verklaring van de deskundigen moet ter voorkoming van alle benoemde welzijnsproblemen worden vastgesteld dat de soort konijn niet zonder specialistische kennis kan worden gehouden en dat soortspecifieke houderijvoorschriften moeten worden opgesteld omtrent de volgende punten:

- Verplichte informatieverstrekking bij aanschaf
- Directe houderijvoorschriften
- Specifieke eisen aan de eigenaar

Conclusie

Het Andibel-arrest bepaalt dat de toepassing van een positieflijst slechts geoorloofd is, indien er sprake is van objectieve criteria. Dit sluit uit dat een deel van de soorten die is opgenomen op een dergelijke lijst wel aan criteria wordt getoetst en een ander deel van de soorten niet.

Het Besluit houders van dieren onderschrijft de noodzaak om een onderscheid te maken tussen het houden van bepaalde soorten voor productiedoeleinden en het houden van dezelfde soorten als gezelschapsdier. Van deze mogelijkheid is al gebruik gemaakt door enerzijds de productiedieren op te nemen op Bijlage II bij het Besluit houders van dieren en de houderijvoorschriften op te nemen in hoofdstuk 2 van dit Besluit en anderzijds de gezelschapsdieren op te nemen op één van de bijlagen bij de Regeling houders van dieren met daaraan via tabel 2 van bijlage 1, gekoppeld de houderijvoorschriften voor deze dieren.

Daarbij moet worden benadrukt dat de eisen die worden gesteld aan het houden van dieren als productiedier niet van toepassing zijn op dieren behorende tot dezelfde soort die worden gehouden als gezelschapsdier met daaraan toegevoegd dat de houderij-omstandigheden tussen productiedieren en gezelschapsdieren fundamenteel verschillen. Aan het houden van konijnen als productiedieren zijn houderijvoorschriften verbonden maar deze zijn niet van toepassing op konijnen die als huisdier worden gehouden.

Geconcludeerd moet worden dat voorafgaande aan de plaatsing op tabel 1 bij de Regeling houders van dieren moet worden getoetst aan de criteria van artikel 1:4, eerste lid, onder a,1, van het Besluit houders van dieren om te bepalen of een soort op tabel 1 of tabel 2 van bijlage 1 van de Regeling houders van dieren moet worden geplaatst.

Bepalend is of de soort zonder specialistische kennis en zonder soortspecifieke houderijvoorschriften kan worden gehouden, niet of de soort is aangewezen als productiedier. Uit recent wetenschappelijk onderzoek alsmede de ervaringen van deskundigen is gebleken dat het voor de soort konijn niet mogelijk is deze op een acceptabel welzijnsniveau te houden zonder specialistische kennis en soortspecifieke houderijvoorschriften.

Op grond van al het voorgaande verzoek ik u namens cliënt dit bezwaar gegrond te verklaren en over te gaan te gaan tot het opnemen van de soort konijn (*Oryctolagus cuniculus*) op Bijlage 1, tabel 2 van de Regeling houders van dieren, met bepaling dat de kosten van door een derde beroepsmatig verleende rechtsbijstand aan cliënt wordt vergoed.

Hoogachtend,
Natuur en Recht,

Mw. Mr. E. Philippi-Gho